

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 21 Mars 1888, kl. 6 e. m.

Sammanatta banko- och lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ny banklag.

I en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 133, hafva herrar *M. Dahn* och *L. Jönsson* i Sandby föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att förslag till ny banklag, i syfte att de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt må upphöra och riksbanken ensam öfvertaga hela sedelutgifningen, snarast möjligt varder för Riksdagen framlagdt. Till stöd härför hafva motionärerna hufvudsakligen anført, hurusom den allmänna uppfattningen i detta ämne mer och mer blifvit den, att, huru välsignelsebringande de enskilda bankerna än verkat, de dock numera i sin egenskap af sedelutgifvande, sedan riksbanken vunnit så stor utveckling, vore obehöfliga och stode i vägen för riksbankens ombildning till en hela sedelutgifningen ombesörjande centralbank, hvilken uppfattning funnit sitt uttryck i de allt oftare återkommande framställningarna om afdelningskontor i landsorterna, bankovinstens bevarande för riksbankens eget ändamål och senast i förändringen af 5 och 6 §§ af reglementet för riksbanken, hvarigenom ett riktigare bestämmande af sedelstocken i förening med en utvidgning af sedelutgifningen åstadkommits.

Denna motion har af Andra Kammaren hänvisats till lagutskottet; och har i öfverensstämmelse med § 47 riksdagsordningen behandlats af sammansatt banko- och lagutskott.

Det sålunda sammansatta utskottet har ansett sig böra före frågans slutliga pröfning inhemta fullmäktiges i riksbanken yttrande i ämnet, hvilket yttrande är af följande lydelse:

»Att rätten till utgifvande af banksedlar bör ifrån de enskilda bankerna öfvergå till riksbanken ensam, hafva fullmäktige redan förut framhållit såsom önskvärdt. I afseende härå torde det göra till fyllest att hänvisa till de utlåtanden, som af fullmäktige afgifvits dels öfver bankkomiténs af 1882—83 yttrande och förslag, dels ock öfver herr S. Johnssons m. fl. vid 1885 års riksdag väckta motion i ämnet. Fullmäktige vidhålla fortfarande sin sålunda uttalade åsigt derom, att från synpunkten af riksbankens förmåga eller styrka att ensam öfvertaga sedelutgifningen intet hinder synes möta för att snart erhålla en slutlig lösning i det syfte motionärerna angifvit af den sedan länge på dagordningen stående så kallade bankfrågan, samt att den allmänna rörelsen icke bör befaras deraf komma att lida någon rubbning i sin jemna fortgång, om reformen genomföres varsamt och med iakttagande af hvad i öfrigt kan finnas lämpligt. Dessutom tillåta sig fullmäktige erinra att, sedan frågan sist behandlades, genom den år 1887 vidtagna ändringen af §§ 5 och 6 i bankoreglementet riksbankens sedelutgifningsrätt blifvit i ej ringa mån utvidgad. På frågan, inom hvilken tid och under hvilka förutsättningar i ena eller andra afseendet den sålunda föreslagna åtgärden må anses böra vidtagas, hafva fullmäktige så mycket mindre anledning att inlåta sig, som densamma icke i motionen blifvit till pröfning upptagen.»

Från fullmäktiges beslut att afgifva ofvan intagna yttrande var, enligt utskottet tillhandakommet utdrag af fullmäktiges protokoll, en af fullmäktige skiljaktig och yttrade:

»Efter min uppfattning är visserligen en icke oväsentlig inskränkning i de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt önskelig, men ett fullständigt upphäfvande af denna rätt under den närmare framtiden synes mig från den allmänna rörelsens synpunkt betänkligt, äfvensom lätteligen kunna föranleda en sådan inskränkning af bankverksamheten i lokalt afseende, att orter, som äro mera aflägsset belägna från större affärsplatser, blifva beröfvade de lättnader, hvaraf de för närvarande äro i åtnjutande. Endast erfarenheten om de verkningar, som en inskränkning i den enskilda sedelutgifningsrätten framkallar, kan efter min tanke gifva tillförlitlig ledning för bedömandet af följderna af denna sedelutgifningsrätts fullständiga upphäfvande. Då härtill kommer, att denna fråga icke heller bör skiljas från frågan om de förändringar i riksbankens organisation, som sär-

skildt af senaste bankkomité blifvit dermed satt i sammanhang, anser jag mig sakna anledning att förorda det i den remitterade motionen väckta förslag.»

Då utskottet nu går att afgifva utlåtande öfver det väckta förslaget, vill utskottet till en början erinra, att Kongl. Maj:t enligt § 27 mom. 1 i kungörelsen den 12 juni 1874 kan, när Kongl. Maj:t finner skäligt, förordna om upphörande af de enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å tio kronor, såsom redan skett med femkronesedlarne. Frågan härom är alltså på Kongl. Maj:ts pröfning beroende. Riksdagen har sedermera, på sätt ock af motionärerna framhållits, genom ändringar i reglementet för riksbanken vidtagit de åtgärder, hvilka på Riksdagen ensam berott, för att bereda möjlighet till en ytterligare minskning af de enskilda bankernas sedelutgifning; och, på sätt fullmäktige i sitt ofvan intagna utlåtande öfver den föreliggande motionen anført, torde numera något hinder för upphörande af de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt icke möta från synpunkten af riksbankens förmåga att ensam öfvertaga all sedelutgifning i riket.

I anledning af Riksdagens skrifvelse den 19 april 1881 har Kongl. Maj:t låtit utarbета förslag till ny banklagstiftning, som framlades för 1886 års Riksdag, och, då meningarna vid nämnda riksdag visat sig så delade i fråga om grunderna härför, att en fullständig lagstiftning i ämnet då icke kunde åstadkommas, genom proposition den 14 februari 1887 till Riksdagen öfverlemnad nya lagförslag i samma ämne. Dessa förslag kommo dock, i följd af Riksdagens upplösning, icke under pröfning och hafva derefter af lätt insedda, af bankfrågan oberoende skäl icke blifvit för Riksdagen framlagda. Behofvet af ifrågavarande lagstiftning kvarstår emellertid; och ehuru frågan derom kan sägas hafva i viss mån inträdt i ett förändradt läge derigenom att, på sätt Kongl. Maj:ts dåvarande rådgifvare ansett sig böra tillstyrka, förlängd oktroy meddelats åtskilliga enskilda banker, synes man kunna med fullt fog antaga, att Kongl. Maj:t fortfarande egnar den viktiga frågan erforderlig uppmärksamhet och icke läser underlåta att så snart som möjligt framställa densamma till Riksdagens pröfning. Vid sådant förhållande kan utskottet, som i allo delar motionärens åsigt om önskvärdheten af en fullständig ny banklagstiftning, icke inse, att aflåtandet af en skrifvelse i ämnet skulle gifva detsamma någon ny belysning eller under

för handen varande förhållanden föra frågan framåt mot sin väntade lösning.

På grund af hvad utskottet sålunda anført, och då utskottet håller före, att begagnandet af Kongl. Maj:ts initiativ till ärendets slutliga afgörande icke lærer längre än som finnes erforderligt fördröjas, får utskottet hemställa,

att hvad herrar M. Dahn och L. Jönsson i nu föreliggande motion föreslagit icke för närvarande måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 21 mars 1888.

På det sammansatta utskottets vägnar:

G. S. ÅKERHJELM.